

Asistan alımları ile ilgili olarak TUS'un eleştirisi

Prof. Dr. Naci Karacaoğlan

1961 yılında Yozgat'ta doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Kayseri'de tamamladı. 1984 yılında Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. 1991 yılında estetik, plastik ve rekonstrüktif cerrahi uzmanı oldu. 1992-98 yılları arasında On Dokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesinde öğretim üyesi ve hastane yöneticisi olarak görev yaptı. Karacaoğlan, 2003'te Özel Medipol Hastanesi Estetik ve Plastik Cerrahi Kliniğinde çalışmaya başladı. 2006-2010 yılları arasında aynı hastanede başhekimlik yaptı. Halen Medipol Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığını yürütmekte olan Dr. Karacaoğlan, evlidir ve iki çocuk babasıdır.

Bu yazımızda benim ihtisasa girdiğim dönemdeki uzmanlık sürecini ve bugünkü uzmanlık sürecini gözden geçirip yeni bir öneri sunmaya çalışacağım. 1984 yılında tıp fakültesinden mezun olduktan sonra zorunlu hizmeti tamamlamak üzere Tunceli Hozat'a gittim. Mecburi hizmeti tamamlamadan ihtisasa girme şansımız yoktu. İki yıllık bir zorunlu hizmetin birinci yılın sonunda Sağlık Bakanlığının açmış olduğu uzmanlık sınavına girilebilmekteydi. Diğer taraftan üniversitelerde tıp fakültelerinin anabilim dallarında ihtisasa girebilmek için mecburi hizmetinizin bitmiş olması veya mecburi hizmetinizin son altı ayında olmanız gerekiyordu. Üniversitelerde her anabilim dalı kendi kadrosunu ilan ediyor ve ilgili anabilim dalı asistanlarını sınavlarla alıyorlardı. Buralara girebilmek için birçok arkadaşımız gönüllü olarak üç ay 6 ay hatta bir yıl çalışıp hocaların tercih listelerine girmeye çalışmaktaydılar. Bu durum her zaman olumlu sonuçlarda vermemiştir. Araya giren birçok faktör ve etken bu asistan alımında adaleti ve fırsat eşitliğini ortadan kaldırmaktaydı. Benzer şekilde Sağlık Bakanlığının açmış olduğu sınavların da benzer şekilde sorunlarla iç içe olduğu bir gerçektir.

"Bugün durum nedir?" diye bakarsak herkesin bildiği gibi merkezi bir sınav şeklinde senede iki kez yapılan TUS sınavıyla ihtisasa girilmektedir. Çıkış amacının bir adalet getirme olduğunu

düşündüğümüz bu sınavında birçok sakıncasının olduğu da bir gerçektir. Her ne kadar TUS herkese adil ve eşit bir fırsat verse de tıp fakültelerinde uygulanan eğitimin TUS dershanelerine kaymasına yol açtığını söyleyebiliriz. TUS sınavlarının en önemli sakıncalarından biri, sınav içeriklerinin UÇEP'ten uzak olmasıdır.

Öğrencilerimiz ikinci sınıftan itibaren bu sınava hazırlık amacıyla TUS dershanelerine gitmeye başlaması daha ikinci sınıftan itibaren UÇEP'e göre verilmeye çalışılan eğitimin anlamını erozyona uğratmaktadır. Bu nedenle öğrenciler mevcut tıp fakültelerinin vermiş olduğu eğitimi yalnızca sınavı geçmeye endekslenerek şekilde ders slaytlarından almaya gayret etmekte ve sınavlara da ders notlarından çalışmaktadırlar.

İntörlük tıp eğitiminde çok önemli bir dönemdir. Bugün çoğu tıp fakültesinde intörlük sağlıklı bir şekilde yürütülmektedir. Çünkü öğrencilerin çoğu bu dershanelere devam etmektedirler. Bir anabilim dalı başkanımızın hocam öğrenciler öğleden sonra TUS dershanelerine gidiyorlarmış benden izin istiyorlar vereyim mi diye beni araması bunu açık bir şekilde göstermektedir. Bu da öğrencinin devam ettiği klinik stajın bir öneminin olmadığını, önemli olanın bu TUS sınavına hazırlanmak ve kazanmak, buna da giden en iyi yolunda dershaneye gitmek olduğunu kabullenmesidir. Bunu destekleyen en önemli bilgilerden biri

1991 yılında yayımlanan "Tıp Eğitimi Meclis Araştırma Komisyonu Raporu"dur. Bu raporda öğrenci görüşler bölümünde yer alan "Birinci sınıftan itibaren TUS sınavı için çalışıyoruz. Pratisyen kalmak ve sağlık ocaklarına gidip bilgilerimizin %50'sini kaybetmek istemiyoruz" ifadesi, bugün eğitim almakta olan öğrencilerimizin içinde bulunduğu bir düşüncüyü yansıtmaktadır.

Mevcut TUS Sınavı'nın birçok sakıncasının tıp fakülteleri dekanları ve hocaları tarafından dile getirildiğini hepimiz biliyoruz. Her TUS Sınavı'ndan sonra soru itirazlarının olması bunun sonucunda hemen hemen her sınav sonunda ek yerleştirmelerin yapılması asistan hareketliliğinin ortaya çıkması hepimizin malumudur. Bu da soru hazırlama, ölçme ve değerlendirmede önemli sıkıntıların olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan soru içeriklerine bakıldığında UÇEP'e uygun olmadığını da görmek mümkün. Fakat her şeye rağmen çoğumuz bu sınav ve asistan alma yolunu adil buluyoruz fakat ortaya çıkan sorunları da gözlemliyoruz.

Asistan adayları bu sınav sonucu aldıkları puanla tercih sıralaması yaparak kazandığı puanının yettiği yerlerde ihtisasa başlıyorlar. Ancak burada ne hoca yeni gelen asistanını tanıyor ne de yeni gelen asistan hocasını tanıyor. "Asistan bu klinikten ne bekliyor, klinik ve hocalar asistandan ne bekliyor?" bunlar karşılıklı bilinmediğinden eğitim

sürecinde de sorunların yaşandığı bir gerçektir. Uzmanlık sürecini yalnızca teorik bir sınava endekslemenin ne kadar sakıncalı bir durum olduğunu birçok örneklerle açıklamak mümkündür. En önemlisi de beceri ve tutumu ölçme şansı olmamasıdır. Tıp usta çırak ilişkisini barındıran önemli bir bilim alanıdır. Tek bir yerleştirme sınavında çırağın seçiminde eğitimi verecek ustanın, ustaların belirleyici bir yetkisi yoktur.

İhtisas sürecinin bana göre üç önemli ayağı mevcut. Birincisi öğrencinin eğitim aldığı tıp fakültesi ve bu fakültenin verdiği eğitim; ikincisi adayın ihtisas yapacağı alan, yer ve bunun bulunduğu anabilim dalı veya bölümün hocaları eğiticileri; üçüncüsü de tüm hekimlerin girdiği bir yeterlilik sınavı. TUS Sınavı büyük ölçüde yeterlilik anlamında bunu karşılıyor olabilir. Ancak diğer iki ayak bu süreçte hiç söz sahibi değil. Eğer mezun olduğu fakültenin bu süreçte bir rolü olmaz ise öğrenci yalnızca sınavları geçip mümkünse fırsat bularak kaçıp dershanelere gitme yolunu seçiyor. O zaman bunu önemli kılmak için sürece öğrencinin mezun olduğu fakültedeki başarı puanında bu sürece bir şekilde dahil etmek gerekir.

İhtisas yapacağı klinik ve hocalarında nasıl birini eğitecekleri, eğitecekleri kişide nasıl bir özelliklerin olması mesleğe uygunluğu gibi konularda adayları göreyerek sürece dahil olmaları önemli olacaktır. Ayrıca bu süreçte anabilim dalı hocalarının da olması usta çırak ilişkisinde sürecin daha sağlıklı bir şekilde yürütülmesini sağlayacaktır. Aday açısından da ihtisas yapmayı arzu ettiği kliniğin vaka çeşitliliği, eğitim programı, nöbetler, yurt dışı rotasyonlar gibi birçok

noktada bilgi sahibi olması önemlidir.

Üniversitelere araştırma görevlisi statüsünde başvuran adayların alınmasında tek bir sınav yerine kişinin lisans notu, merkezi girmiş olduğu ALES ve yabancı dil puanının yansira ilgili anabilim dalının yapmış olduğu sınavdan aldığı not belirleyici olmaktadır. "Üniversitelerde, Öğretim Üyesi Dışındaki Öğretim Elemanı Kadrolarına Naklen veya Açıktan Yapılacak Atamalarda Uygulanacak Merkezi Sınav ile Giriş Sınavlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" in 12. maddesi uyarınca ALES puanının %30, lisans notunun %30'u, yabancı dil puanının %10 ve anabilim dalı tarafından yapılan sınavın %30'u hesaplanarak değerlendirme notu ortaya çıkmaktadır. Bu notlar sıralanarak en iyi notu olan adaylar alınmaktadır. Burada kişinin mezuniyet notu, girmeyi arzuladığı anabilim dalı tarafından yapılan sınavda aldığı not ve merkezi yapılan ALES sınavı eşit oranda etki etmektedir.

Uzmanlık öğrencilerinin alınımında da benzer şekilde bir yol izlenmesi daha yararlı olacaktır. O zaman belirttiğim bu üç ayağı içinde barındıran bir asistan seçme süreci oluşturmamız gerekir diye düşünüyorum. Önerim şudur: Fakültesindeki mezuniyet puanı bir değer olsun, tüm mezunlar şimdiki TUS gibi bir yeterlilik sınavına girsinler ve aldıkları puan diğer bir değer olsun. Bunlar toplansın ve ikiye bölünsün çıkan değer, puan adayın ihtisaslara müracaat edecekleri temel puanı olsun.

Diğer taraftan her eğitim kurumu ihtisas vereceği anabilim dalı veya kliniği alacağı asistan sayısını ve alacağı taban puanını açıklasın. Bunu şu an olduğu gibi

Mevcut TUS Sınavı'nın birçok sakıncasının tıp fakülteleri dekanları ve hocaları tarafından dile getirildiğini hepimiz biliyoruz. Her TUS Sınavı'ndan sonra soru itirazlarının olması bunun sonucunda hemen hemen her sınav sonunda ek yerleştirmelerin yapılması asistan hareketliliğinin ortaya çıkması hepimizin malumudur. Bu da soru hazırlama, ölçme ve değerlendirmede önemli sıkıntıların olduğunu göstermektedir.

senede iki kez ilan etsin. Bu temel puanı ve fazlasını elinde bulunduranlar puanını yettiği kliniklere müracaat etsinler. Her anabilim dalı, kliniği anabilim dalı kurulu kararıyla genel branş sınavı yapsın. Sözlü ve yazılı yapılacak sınavda başarılı olan asistan adayı anabilim dalı kararıyla ilan edilsin. Sınavı kazanmış ve anabilim dalı tarafından uygun görülmüş olan aday nasıl bir kliniğe geldiğini hangi hocalardan eğitim alacağını bilerek ve isteyerek seçmiş olacaktır. Bu öneri ortak akılla dünya örnekleri de göz önüne alınarak daha da zenginleştirilebilir.